

จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นรูปแบบเอกสาร/รูปแบบเล่ม/หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น)

เทศบาลเมืองเมืองป๋ก
อำเภอป๋กธงชัย
จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิชาการของชีวิตที่มีคุณค่าอย่างยิ่งโดยเฉพาะกับชีวิตประจำวันของคนในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมมีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นตัวชี้วัดถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

เทศบาลเมืองเมืองปักในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมที่ดีของท้องถิ่น จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยได้รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอปักธงชัยมาเรียบเรียง เพื่อเผยแพร่และยกย่องงานเหล่านั้น ซึ่งเป็นตัวอย่างและแนวทางที่ดีเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

(นายธนเดช ศรีณรงค์)

นายกเทศมนตรีเมืองเมืองปัก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

เทศบาลเมืองเมืองป๋ก
จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านหัตถกรรม

- ชื่อ : กลุ่ม ผ้าไหมมัดหมี่ทอมือชุมชนธงชัย
- ชื่อภูมิปัญญา : กระบวนการทำผ้าไหมมัดหมี่
- สถานที่ตั้ง : หมู่ที่ 13 ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- ที่อยู่ : ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการผลิตผ้าไหม

๑.ขั้นตอนการเลี้ยงไหม

วงจรชีวิตของไหมหรือหนอนไหมใช้เวลาประมาณ ๔๕ - ๕๖ วัน หนอนไหมจะกินใบหม่อนหลังจากฟักออกจากไข่ประมาณวันที่ ๑๐ จากนั้นจะหยุดกินอาหารและลอกคราบ ระยะนี้เรียกว่า “ไหมนอน” ต่อจากนั้นจะกินนอนและลอกคราบประมาณ ๔ ครั้งเรียกว่า “ไหมตื่น” ลำตัวจะมีสีขาวเหลืองใสหุดสัน และหยุดกินอาหาร ระยะนี้เรียกว่า “หนอนสุก” ช่วงนี้ผู้เลี้ยงไหมต้องรีบแยกหนอนไหมสุกออกจากกองใบหม่อนและเตรียม “จ่อ” คืออุปกรณ์ที่จะให้ตัวไหมเกาะเพื่อชักใยห่อหุ้มตัวหนอนจะเริ่มพันใยได้ประมาณ ๖-๗ วัน ก็จะสามารถเก็บรังไหมออกจากจ่อได้ เส้นใยของหนอนเกิดจากการขับของเหลวชนิดหนึ่ง มีสารโปร่งแสงเป็นองค์ประกอบใยไหมที่เห็นแต่ละเส้นจะประกอบด้วยเส้นใยเล็กๆสองเส้นรวมกัน สามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้รังไหมแต่ละรังจะให้สายไหมที่มีขนาดแตกต่างกัน ขึ้นนอกสุดของรังจะมีความละเอียดพอสมควร ชั้นกลางจะเป็นเส้นหยาบและชั้นในสุดจะเป็นเส้นไหมที่ละเอียดที่สุด ซึ่งหนอนไหมแต่ละตัวจะชักใยยาวไม่เท่ากัน อาจสาวได้ยาวตั้งแต่ ๓๕๐ - ๑,๒๐๐ เมตร หนอนไหมจะเจาะรังออกมาเป็นผีเสื้อเมื่ออยู่ในรังครบ ๑๐ วัน ซึ่งผู้เลี้ยงจะคัดไหมที่สมบูรณ์ไว้ทำพันธุ์ ส่วนที่เหลือนำไปสาวไหมก่อนที่ผีเสื้อจะเจาะรังออกมา ซึ่งเส้นจะขาดและทำเส้นไหมไม่ได้

๒.ขั้นตอนการสาวไหม

เมื่อได้รับไหมสดจะต้องนำไปอาบน้ำให้แห้ง จากนั้นนำไหมที่อบแห้งไปต้มในน้ำที่สะอาดที่มีคุณสมบัติเป็นกลาง รังไหมจะเริ่มพองตัวออก ใช้ปลายไม้เกี่ยวเส้นใยออกมารวมกันหลายๆเส้น การสาวต้องเริ่มต้นจากขุ่ยรอบนอกและเส้นใยภายใน(ชั้นกลาง) รวมกันเรียกว่า “ไหมสาว” หรือ “ไหมเปลือก” ครั้นสาวถึงเส้นใยภายใน(ชั้นในสุด) แล้วเอารังไหมที่มีเส้นใยในแยกไปสาวต่างหาก เรียกว่า “เส้นไหมน้อย” หรือ “ไหมหนึ่ง” ผู้สาวไหมต้องมีความชำนาญและทักษะจึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เมื่อเต็มรังไหมลงไปอีกรังไหมใหม่สามารถรวมเส้นกับรังไหมเก่าได้ โดยไม่ทำให้เส้นไหมขาด

การตีเกลียวเส้นไหมจะช่วยทำให้ผ้าที่จะทอมีความหนา หลังจากเอาไหมสองไหมสามออก ใช้ไม้ตีลักษณะคล้ายไม้พาย มีร่องกลางสำหรับตีเกลียวรังไหมกดให้เส้นไหมตีเกลียวแน่นดูเล็ก ต้องระมัดระวังและต้องอาศัยความชำนาญและมีเทคนิคในการทำให้รังที่ตีเกลียวกันเป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ ทำให้เส้นไหมพันหรือไขว้กันหลายๆรอบ แล้วพับไว้ในกระบุงต่อจากนั้นจะนำมกรอเข้า “กง” แล้วนำไปหมุนเข้า “อึก” เพื่อตรวจหาปมปม หรือตัดแต่งเส้นไหมที่ไม่เท่ากันออกจึงเอาเข้าเครื่องปั่นเพื่อให้เส้นไหมแน่นขึ้น ก่อนที่จะหมุนเข้ากงอีกครั้ง เพื่อรวมเป็นใจ ซึ่งหนึ่งใจจะต้องหมุนกง ๘๐ รอบ เรียกว่า “ไหมดิบ” เส้นไหมดิบที่ได้จะต้องทำการชุบให้อ่อนตัวโดยนำไปชุบน้ำสบู่อ่อนๆ ประมาณ ๑๕-๒๐ นาที แล้วนำไปสไลด์และผึ่งลมให้แห้ง โดยหมั่นกระตุกให้เส้นไหมแยกตัวเพื่อนำไปเข้าระวิงได้ง่าย จากนั้นกรอเส้นไหมเข้าหลอดๆเส้น แล้วดึงปลายไหมแต่ละหลอดเข้าไปรวมกันม้วนเข้าหลอดควบตามขนาดที่ต้องการจากนั้นนำไปตีเกลียวประมาณ ๓๓๐ รอบ ต่อความยาว ๑ เมตร จากนั้นนำไหมไปนั่งหรือลาวกเพื่อป้องกันมิให้เกลียวเส้นไหมหมุนกลับหลังจากนั้นจะชุบน้ำเย็นแล้วกรอเข้าระวิง เรียกว่า “ทำเช็ด” ซึ่งจะทำให้เกลียวอยู่ตัว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม

เทศบาลเมืองเมืองปาก
จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านอุตสาหกรรม

- ชื่อ : กลุ่มหัตถศิลป์ ชุมชนโนนตูม
- ชื่อภูมิปัญญา : การทำสบู่จากโปรตีนไหม
- สถานที่ตั้ง : หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
- ที่อยู่ : ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม

Serina เซรีนา
Silk Protein

Golden Silk
ACTIVE SERUM

ผลิตภัณฑ์เซรั่มผิว
เซรั่มไหมทอง

บำรุงผิวอย่างล้ำลึก ด้วยสาร
โปรตีนไหม
สารสกัดจากธรรมชาติ
ผสมผสาน สดชื่น ร่มเย็น
จากน้ำผึ้ง กล้วยไม้ไทย
และโปรตีนไหม

15 ml

ราคา 420 B.

ผิวเรียบเนียน กระจางใส อย่างเป็นธรรมชาติ

Tel: 094-6519563

Serina Silk Protein

ขี้ผึ้งเซรั่มผิวไหมทองคุณภาพสูง ผลิตด้วย กระดาษไหม คุณภาพดีไปสัปดาห์โดยมีกลิ่นหอม สดชื่น ชื่นใจ

ใยไหมขัดผิว

ลดด้วยโปรตีนไหม มีกรดอะมิโน 18 ชนิด

สนุกกับการอาบน้ำ

เผยผิวไหม ผิวนุ่ม กระจางใส

กล่องทองขัดผิวกาย 120B.

094-6519563

Serina Silk Protein

รังไหมเคลือบสนุ

สนุกกับการล้างหน้า
หรือขจัดสิวเสี้ยน
รังไหมเคลือบสนุ
โปรตีนไหมผสมน้ำผึ้ง
ผิวนุ่ม ชุ่มชื้น กระจางใส

20 กรัม

ราคา 160 บ.

โทร. 094-6519563

สบู่ออร์แกนิกผสมน้ำผึ้ง 50 กรัม

ผิวนุ่ม กระจางใส อย่างเป็นธรรมชาติ

Serina

ราคา 70 บาท

ใบรับแจ้งเลขที่ 30-1-5000117

094-6519563

รังใหม่ไปใช้ในด้านอาหาร และการแพทย์ด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่ารังใหม่มีสารต้านอนุมูลอิสระที่ช่วยกำจัดจุลินทรีย์บางชนิดจึงช่วยลดอาการอักเสบ และ
ปัญหาผิวหนังต่างๆ มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ที่เสริมสุขภาพผู้เฒ่าผู้แก่ช่วยบำรุงรักษา และช่วยให้แผลหายเร็วขึ้น
"เซรินจีน" เป็นโปรตีนธรรมชาติที่ได้จากเส้นไหมหรือรังไหมช่วยป้องกันผิวแห้งลดการเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์
บางชนิดและเป็นสารต้านอนุมูลอิสระอีกทั้ง กรดอะมิโน ๑๘ ชนิดซึ่งละลายน้ำได้ดีและมีคุณสมบัติพิเศษ
สามารถกักเก็บน้ำได้ดีจึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในหลายด้านโดยเฉพาะนิยมนำมาใช้เป็นสารเพิ่มความชุ่มชื้นใน
ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สบู่ และทางการแพทย์

เครื่องมือ ในการทำสบู่โปรตีนไหม วัตถุดิบ

๑. หน่อสแตนเลส	กลีเซอริน หรือเนอสปูส์ ๑๐๐๐ กรัม
๒. แก้ว	รังใหม่ ๓๐ กรัม
๓. มีด เขียง ช้อนตวง	สมุนไพร ได้แก่ขมิ้น ใบพล ทานาคา
๔. แบบพิมพ์ตามต้องการ	น้ำมันมะกอก
๕. เต้าไฟ	น้ำผึ้ง
๖. ผ้าขาวบาง	หัวน้ำหอม
๗. หน่อสำหรับคั้นน้ำ	น้ำสะอาด ๕๐๐ มิลลิลิตร

วิธีการทำ

- ๑.นำรังใหม่ ๓๐ กรัม มาคั้นในน้ำสะอาด ๕๐๐ มิลลิลิตร เป็นเวลา ๓๐ นาที
- ๒.กรองน้ำคั้นรังใหม่เก็บไว้
- ๓.พั่นกรีเซอริน เป็นชิ้นเล็กๆ นำไปต้จนให้ละลาย
- ๔.เตรียมส่วนผสม ได้แก่ น้ำคั้นรังใหม่ ๕๐ มิลลิลิตร น้ำผึ้ง ๒๐ มิลลิลิตร สมุนไพร ๑ ช้อนชา น้ำมันมะกอก
- ๑ ช้อนชา ขนส่วนผสมให้เข้ากันจากนั้นเทลงในกลีเซอรินที่หลอมแล้วคนให้เข้ากัน ยกออกจากหม้อตั้ง
- ๕.ทิ้งไว้ให้อุณหภูมิของกลีเซอรินลดลง แล้วจึงเติมหัวน้ำหอมลงไปตามต้องการ
- ๖.เทส่วนผสมที่ได้ลงในแบบพิมพ์พร้อมทั้งนำรังใหม่ใส่ลงไปเพื่อความสวยงาม
- ๗.ทิ้งไว้ให้สับแข็งตัว ประมาณ ๖-๘ ชั่วโมง จากนั้นแกะออกจากพิมพ์
- ๘.ห่อด้วยพลาสติกใส ตัดฉลากเพื่อความสวยงาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านอื่นๆ
(การทำอาหาร)

เทศบาลเมืองเมืองปุก
จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน อื่นๆ(อาหารพื้นบ้าน)

ชื่อ : กลุ่มพริกแกงเมืองปัก
ชื่อภูมิปัญญา : ด้านกระบวนการผลิตพริกแกง
สถานที่ตั้ง : ตลาดวัดโพธิ์
ที่อยู่ : หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัด
นครราชสีมา

ประวัติความเป็นมาของพริกแกง

แต่เดิมพริกแกงเรียกว่า พริกขิง เช่นปรากฏในหนังสือ แม่ครัวหัวป่าก์ ของ ท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ (พ.ศ. ๒๔๕๑) ท่านผู้หญิงเปลี่ยนใช้คำนี้เรียกสิ่งที่ตำลงไปในครก เช่น พริกแห้ง กระเทียม หอม ตะไคร้ ข่า พริกไทย รากผักชี เเยื่อเคยดี เกลือ ในหนังสือ ตำหรับสายยาวภา (พ.ศ. ๒๔๗๘) เล่าว่า "...ยังเครื่องปรุงอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่าพริกขิงผัด แต่ไม่มีขิงเลย ไม่ทราบเหตุผลว่าทำไมจึงเรียกกันเช่นนี้ และไม่ทราบว่าจะไปค้นที่ไหนได้ ข้าพเจ้าได้เรียนถามผู้หลักผู้ใหญ่หลายท่าน ท่านก็ว่า ไม่ทราบเหมือนกัน..." ส่วนหนังสือ ปะทานุกรม การทำของคาวหวานอย่างฝรั่งแลสยาม ก็ใช้คำว่า "เครื่องพริกขิง" ในลักษณะนี้เช่นกัน

ส่วนผสมการทำพริกแกง

ของสด:

กะปิ ๑ ช้อนโต๊ะ

ผิวมะกรูด ½ ช้อนชา

ข่าขนาดเล็ก ๑ หัว

หอมแดงหั่น ๒ หัว

ตะไคร้หั่น ๒ ต้น

กระเทียมไทย ๑๐ กลีบ

รากผักชี ๒ ราก

ของแห้ง:

พริกชี้ฟ้าแห้ง ๑๐ เม็ด

พริกชี้หนูแห้ง ๑ กำมือ (ใส่หรือไม่ใส่ก็ได้)

พริกจินดาแห้ง ๑๐ เม็ด (ใส่หรือไม่ใส่ก็ได้)

พริกไทยขาว ๑๐ เม็ด

ผงขมิ้น ๑ ช้อนชา

เม็ดผักชี ๑ ช้อนชา

เกลือ ๑ ช้อนชา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเกษตรกรรม

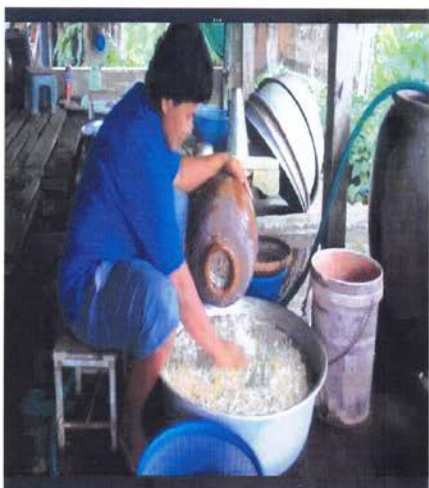
เทศบาลเมืองเมืองปาก

จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย

ถั่วงอกวังหมี่ แหล่งที่มา กลุ่มเพาะถั่วงอกบ้านวังหมี่

ตั้งอยู่ที่ บ้านวังหมี่ หมู่ที่ ๓ ถนนวังหมี่ ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม

เทศบาลเมืองเมืองป๋ก
จังหวัดนครราชสีมา

ปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านศิลปกรรม

ชื่อ : นายเจริญ อินทวัฒน์วงษา
ชื่อภูมิปัญญา : ด้านดนตรีไทยภาคอีสาน โดยการเป่าแคน
ประวัติส่วนตัว : เกิด 7 มีนาคม 2487
ที่อยู่ : 19 หมู่ 2 ต.เมืองปัก อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
เบอร์โทรศัพท์ : 085-6578155

ประวัติของแคน อัครเครื่องดนตรีอีสาน

ประวัติความเป็นมาของแคน

หญิงหม้ายผู้คิดประดิษฐ์ทำแคน กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีพรานคนหนึ่งได้ไปเที่ยวล่าเนื้อในป่า เขาได้ยินเสียงนกกรวีก (นกการเวก) ร้องไพเราะจับใจมาก เมื่อกลับมาจากป่าถึงบ้าน จึงได้เล่าเรื่องที่ตัวเองไปได้ยินเสียง นกกรวีกร้องด้วยเสียงไพเราะนั้นให้แก่ชาวบ้าน เพื่อนฝูงฟัง ในจำนวนผู้มาฟังเรื่องดังกล่าวนี้มี หญิงหม้ายคนหนึ่งเกิดความกระหายใคร่อยากจะได้ฟังเสียงร้องของนกกรวีกยิ่งนัก จึงได้พูดขอร้อง ให้นายพรานล่าเนื้ออนุญาตให้ตนติดตามไปในป่าด้วย เพื่อจะได้ฟังเสียงร้องของนก ตามที่นาย พรานได้เล่าให้ฟัง ในวันต่อมาครั้ง เมื่อนายพรานล่าเนื้อได้พาหญิงหม้ายดั้นด้นไปถึงในป่า จนถึง ถิ่นที่นกกรวีก และนกเหล่านั้นก็กำลังส่งเสียงร้อง ตามปกติวิสัยของมัน นายพรานก็ได้กล่าวเตือน หญิงหม้ายให้เจ้หูฟังว่า "นกกรวีกกำลังร้องเพลงอยู่ สุเจ้าจงฟังเอาเถอะ เสียงมันอ่อนช้อนแท้ แมนป" หญิงหม้ายผู้นั้น ได้ตั้งใจฟังด้วยความเพลิดเพลิน และติดอกติดใจในเสียงอันไพเราะ ของนกนั้นเป็นยิ่งนัก ถึงกับคลั่งไคล้ไหลหลง รา่พิงอยู่ในใจตนเองว่า "เฮ็ดจังได๋นอ จังสิได้ฟังเสียงอันไพเราะ ม่วนชื่น จับใจอย่างนี้ตลอดไป ครั้นลึกค้อยเฝ้า ฟังเสียงนกในถิ่นของมัน ก็เป็นแดนดงแสนกันดาร อาหารก็หายาก หากไม่ก็บ่มี" จึงได้คิดตัดสินใจแน่วแนในใจตนเองว่า "เฮาสิดังคิดทำเครื่องบังเกิดเสียง ให้มีเสียงเสนาะไพเราะอ่อนช้อนจับใจ ดุจดั่งเสียง นกกรวีกนี้ให้จงได้" เมื่อหญิงหม้ายกลับมาถึงบ้าน ก็ได้คิดอ่านทำเครื่องดนตรีต่าง ๆ ทั้งเครื่องตี ตี ตี เป่า หลาย ๆ อย่าง ก็ไม่มีเครื่องดนตรีชนิดใดมีเสียงไพเราะวิเวกหวานเหมือนเสียงนกกรวีก ในที่สุดนาง ได้ไปตัดไม้ไผ่ฝอยชนิดหนึ่ง เอามาประดิษฐ์ดัดแปลงเป็นเครื่องเป่าชนิดหนึ่ง แล้วลองเป่าดูก็รู้สึก ค่อนข้างไพเราะ จึงได้พยายามดัดแปลงแก้ไขอีกหลายครั้งหลายครา จนกระทั่งเกิดเป็นเสียงและ ท่วงทำนองอันไพเราะเหมือนเสียงนกกรวีก จนในที่สุดเมื่อได้แก้ไขครั้งสุดท้ายแล้วลองเป่าก็รู้สึก ไพเราะอ่อนช้อนดีแท้ จึงคิดที่จะไปทูลเกล้าถวายพระเจ้าปเสนทิโกศล ให้ทรงทราบ ก่อนที่จะได้เข้าเฝ้า นางก็ได้เพียรพยายามปรับปรุงแก้ไขเสียงดนตรีของนางให้ดีขึ้นกว่า เดิม และยังได้ฝึกหัดเป่าเป็นท่วงทำนองต่าง ๆ จนมีความชำนาญเป็นอย่างดี ครั้นถึงกำหนดวันเข้าเฝ้า นางก็ได้เป่าดนตรีจากเครื่องมือที่นางได้คิดประดิษฐ์ขึ้นนี้ ถวาย เมื่อเพลงแรกจบลงนางจึงได้ทูลถามว่า "เป็นจังได๋ ม่วนบ่ ช้าน้อย" พระเจ้าปเสนทิโกศล ได้ตรัสตอบว่า "เออ พอฟังอยู่" นางจึงได้เป่าถวายซ้ำอีกหลายเพลง ตามท่วงทำนองเลียนเสียงนกกรวีกนั้น เมื่อจบถึง เพลงสุดท้าย พระเจ้าปเสนทิโกศล ได้ทรงตรัสว่า "เพื่อนี้ แคนแด่" (ครั้งนี้ ดีขึ้นหนอย) หญิงหม้าย เจ้าของเครื่องดนตรี จึงทูลถามว่า "เครื่องดนตรีอันนี้ควรสิเอ็นว่าจังได๋ ช้าน้อย" (เครื่องดนตรีนี้ ควรจะเรียกว่าอย่างไร พระเจ้าข้า) พระเจ้าปเสนทิโกศล ทรงตรัสว่า "สูงเอ็นดนตรีนี้ว่า 'แคน' ตามคำเฝ้าของเขา อันท้ายนี้ สิบไปเมื่อหน้าเทอญ" (เจ้าจงเรียกดนตรีนี้ว่า 'แคน' ตามคำพูดของเราตอนท้ายนี้ ต่อไปภายหน้าเถิด) ด้วยเหตุนี้ เครื่องดนตรีที่หญิงหม้ายประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ไม้ไผ่ฝอยมาติดกันใช้ปากเป่า จึงได้ชื่อว่า "แคน" มาตราប់เท่าทุกวันนี้ นี่เป็นเพียงนิทานปรัมปราที่เล่าสืบต่อกันมา ไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอน บางท่านก็สันนิษฐานว่า คำว่า "แคน" คงจะเรียกตามเสียงเครื่องดนตรีที่ตั้งออกมาว่า "แคนแล่นแคนแล่นแคน แล่นแคน" ซึ่งเป็นเสียงที่ตั้งออกมาจากการเป่าเครื่องดนตรีชนิดนี้ แต่ บางคนก็มีความเห็นว่า คำว่า "แคน" คงเรียกตามไม้ที่ใช้ทำเต้าแคน กล่าวคือ ไม้ที่นำมาเจาะใช้ ทำเต้าแคนรวมเสียงจากไม้ไผ่ฝอยหลาย ๆ ลำนั้น เขานิยมใช้ไม้ตะเคียน ซึ่งภาษาท้องถิ่นทางภาค อีสานเรียกว่า "ไม้แคน" แต่บางท่านก็ให้ความเห็นที่แตกต่าง

แผ่นพับประชาสัมพันธ์ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

